

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (It-Tmien Awla)

10 ta' Frar 2011 *

Fil-Kawża C-30/10,

li għandha bħala suġġett talba għal deċiżjoni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mil-Linköpings tingsrätt (l-Isvezja), permezz ta' deċiżjoni tat-28 ta' Ottubru 2009, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fid-19 ta' Jannar 2010, fil-proċedura

Lotta Andersson

vs

Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (It-Tmien Awla),

komposta minn K. Schiemann (Relatur), President tal-Awla, A. Prechal u E. Jarašiūnas, Imħallfin,

* Lingwa tal-kawża: l-Isvediz.

Avukat Ġenerali: Y. Bot,
Registratur: A. Calot Escobar,

wara li rat il-proċedura bil-miktub,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ipprezentati:

— għall-iStaten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten, minn S. Granath, avukat,

— għall-Gvern Svediz, minn A. Falk u A. Engman, bħala aġenti,

— għall-Gvern Spanjol, minn M. Muñoz Pérez, bħala aġent,

— għall-Kummissjoni Ewropea, minn J. Enegren, bħala aġent,

wara li rat id-deċiżjoni, meħuda wara li nstema' l-Avukat Ġenerali, li l-kawża tinqata' mingħajr konkluzjonijiet

tagħti l-preżenti

Sentenza

- ¹ It-talba għal deċiżjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 10(ċ) tad-Direttiva tal-Kunsill 80/987/KEE, tal-20 ta' Ottubru 1980, dwar il-protezzjoni tal-impjegati fil-każ tal-insolvenza ta' min iħaddimhom (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 1, p. 217), kif emendata bid-Direttiva 2002/74/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-23 ta' Settembru 2002 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 4 p. 261, iktar 'il quddiem id-“Direttiva 80/987”).
- ² Din it-talba tressqet fil-kuntest ta' kawża bejn L. Andersson u l-iStaten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten (Awtorità ta' sorveljanza fir-rigward ta' stralċi mill-qorti), dwar id-dritt ta' L. Andersson għall-ħlas ta' pretensjoni mhux imħallsa li tirriżulta minn relazzjoni ta' xogħol fi hdan impriża li falliet u li L. Andersson kienet waħda miż-żewġ azzjonisti tagħha.

Il-kuntest ġuridiku

Il-leġiżlazzjoni tal-Unjoni

Id-Direttiva 80/987

- 3 Skont l-Artikolu 1(1) tagħha, id-Direttiva 80/987 għandha tapplika għall-pretensjonijiet tal-impjegati li jirrizultaw minn kuntratti ta' xogħol jew minn relazzjonijiet ta' xogħol u eżistenti kontra dawk li jhaddmu meta jkunu fi stat ta' insolvenza fis-sens tal-Artikolu 2(1) ta' din id-direttiva.
- 4 L-Artikolu 10(ċ) tad-Direttiva 80/97 jipprovdi li din id-direttiva ma taffettwax l-għażla tal-Istati Membri li jirrifjutaw jew li jnaqqsu l-obbligu ta' hlas imsemmi fl-Artikolu 3 tal-imsemmija direttiva jew l-obbligu ta' garanzija msemmi fl-Artikolu 7 tal-istess direttiva fil-każijiet fejn l-impjegat, f'ismu jew flimkien mal-qraba viċini tiegħu, kien is-sid ta' sehem sostanzjali tal-impriża jew tan-negozju ta' min iħaddem u kellu influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha.

Id-Direttiva 2008/94/KE

- 5 Peress li d-Direttiva 80/987 ġiet emendata diversi drabi u b'mod sostanzjali, twettqet, għall-finijiet ta' ċarezza u ta' razzjonalità, kodifikazzjoni ta' din id-direttiva

bid-Direttiva 2008/94/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-22 ta' Ottubru 2008, dwar il-protezzjoni tal-impjegati fil-każ tal-insolvenza ta' min iħaddimhom (Verżjoni kodifikata) (ĠU L 283, p. 36).

6 Il-premessa 7 tad-Direttiva 2008/94 tipprovdi:

“L-Istati Membri jistgħu jiffissaw limitazzjonijiet tar-responsabbiltà ta' l-istituzzjonijiet ta' garanzija. Dawk il-limitazzjonijiet għandhom ikunu kompatibbli ma' l-għan soċjali tad-Direttiva u jistgħu jiehdu kont tal-livelli differenti tal-pretensjonijiet”.

7 L-Artikolu 3 ta' din id-direttiva jipprovdi:

“L-Istati Membri għandhom jiehdu l-miżuri meħtieġa sabiex jiżguraw li l-istituzzjonijiet ta' garanzija jiggarantixxu, suġġett għall-Artikolu 4, il-ħlas tal-pretensjoniet pendenti [mhux imħallsa], ta' haddiema, li jirriżultaw minn kuntratti ta' impjieg jew minn relazzjonijiet ta' impjieg, inkluża, fejn previst mil-ligijiet nazzjonali, paga terminali fi tmiem ir-relazzjonijiet ta' l-impjieg.

Il-pretensjonijiet li tidhol għalihom l-istituzzjoni ta' garanzija għandhom ikunu l-pretensjonijiet pendenti, tal-ħlas tal-paga relatati ma' perijodu preċedenti ta' żmien u/jew, skond il-każ applikabbli, wara data speċifikata stabbilita mill-Istati Membri.”

8 Skont l-Artikolu 7 tal-imsemmija direttiva:

“L-Istati Membri għandhom jiehdu l-miżuri meħtieġa biex jiżguraw li n-nuqqas li jithallsu l-kontribuzzjonijiet obbligatorji dovuti minn min iħaddem, qabel il-bidu ta’ l-insolvenza, lill-istituzzjonijiet assigurattivi taħt l-iskemi statutorji nazzjonali ta’ sigurtà soċjali ma jaffettwax hażin it-titolu ta’ l-impjegati għall-benefiċċji fir-rigward ta’ dawn l-istituzzjonijiet assigurattivi sa fejn il-kontribuzzjonijiet ta’ l-impjegati jkunu tnaqqsu mill-ewwel mir-rimunerazzjoni mogħtija lilhom [mhallsa].”

9 L-Artikolu 12 tad-Direttiva 2008/94 jipprovdi:

“Din id-Direttiva ma taffettwax l-għażla ta’ l-Istati Membri:

- a) li jiehdu l-miżuri meħtieġa biex jevitaw l-abbużi;
- b) li jirrifjutaw jew inaqqsu r-responsabbiltà msemija [l-obbligu ta’ hlas imsemmi] fl-ewwel paragrafu ta’ l-Artikolu 3 jew l-obbligu ta’ garanzija msemmi fl-Artikolu 7 jekk ikun jidher ingustifikat it-twettiq ta’ l-obbligu minhabba l-eżistenza ta’ konnessjonijiet speċjali bejn l-impjegat u min iħaddem u minhabba interessi komuni li jirriżultaw minn kollużjoni bejniethom
- ċ) li jirrifjutaw jew inaqqsu r-responsabbiltà imsemmija fl-ewwel paragrafu ta’ l-Artikolu 3 jew l-obbligu ta’ garanzija previst fl-Artikolu 7 fil-każijiet fejn l-impjegat, f’ismu jew f’isimha jew flimkien ma’ qrafa vicini, kien proprjetarju ta’ parti essenzjali ta’ l-impriza jew tan-negozju ta’ min iħaddem u kellu influwenza konsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha”.

Il-leġiżlazzjoni nazzjonali

- 10 L-Artikolu 1(1) tal-Liġi li tistabbilixxi garanzija għall-ħlas ta' salarji (lönegarantilagen 1992:497, SFS 1992, n° 497) jipprovdi li l-Istat għandu l-obbligu li jhallas il-pretensjonijiet ta' remunerazzjoni li l-impjegati jkollhom fil-konfront ta' min iħaddimhom li l-insolvenza tiegħu tkun giet ikkonstatata fl-Isvezja jew f'pajjiż Nordiku ieħor.
- 11 Skont l-Artikolu 7(1) ta' din l-istess liġi, f'każ ta' falliment, il-ħlas taht il-garanzija dovuta mill-Istat għandu japplika għall-pretensjonijiet li jirrigwardaw is-salarju jew remunerazzjonijiet oħra, kif ukoll il-pensjonijiet li jibbenefikaw minn privileġġ skont l-Artikoli 12 jew 13 tal-Liġi dwar id-dritt preferenzjali (förmånsrättslagen 1970:979, SFS 1970, Nru 979).
- 12 Skont l-Artikolu 7a tal-Liġi li tistabbilixxi garanzija għall-ħlas ta' salarju, il-ħlas taht l-imsemmija garanzija ma jikkonċernax madankollu lill-impjegati msemmija fis-sitt paragrafu tal-Artikolu 12 tal-Liġi dwar id-dritt preferenzjali.
- 13 Skont l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 12 tal-Liġi dwar id-dritt preferenzjali, il-privileġġ ġenerali għandu japplika għall-pretensjoni ta' salarju jew ta' remunerazzjoni oħra għal xogħol ta' impjegat.
- 14 Is-sitt paragrafu tal-Artikolu 12 tal-istess liġi jipprovdi li, jekk id-debitur fallut huwa negozjant, l-impjegat li kellu, f'ismu jew flimkien ma' qraba viċini tiegħu, sehem sostanzjali mill-impriża u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq l-attività fis-sitt xhur qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment ma jibbenefika minn ebda privileġġ skont dan l-artikolu għal dak li jirrigwarda r-remunerazzjoni tiegħu jew id-drittijiet tiegħu għal pensjoni.

Il-kawża prinċipali u d-domanda preliminari

- 15 Fit-23 ta' Diċembru 2008, Linköpings Ridskola AB (iktar 'il quddiem "Linköpings Ridskola") kienet ġiet iddikjarata falluta. L. Andersson, rikorrenti fil-kawża prinċipali, li kienet għexet fi stat ta' konkubinaġġ mill-1996 sal-2008 ma' M. Andersson, kellha, bħal dan tal-aħħar, 50 % mill-azzjonijiet ta' din il-kumpannija.
- 16 L Andersson irċiviet l-azzjonijiet tagħha b'donazzjoni fl-2006 u minn nofs is-snin 90 kienet impjegata ta' Linköpings Ridskola. Hija kienet membru supplent tal-Bord tad-Diretturi tagħha u kienet awtorizzata tiffirma waħedha f'isem din il-kumpannija sakemm M. Andersson, membru titolari uniku tal-Bord tad-Diretturi, iddeċieda, fl-20 ta' Novembru 2008, li jneħħilha d-dritt li tiffirma.
- 17 Fit-12 ta' Jannar 2009, id-dritt ta' L. Andersson għall-garanzija tal-pretensjonijiet ta' salarji tagħha taht il-Liġi li tistabbilixxi garanzija għall-ħlas ta' salarji kien ġie rrifjutat mill-amministratur ta' procedura ta' falliment, għar-raġuni li hija kellha sehem sostanzjali mill-kumpannija inkwistjoni u kienet eżerċitat influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha matul is-sitt snin qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment tal-imsemmija kumpannija u li għalhekk, skont is-sitt paragrafu tal-Artikolu 12 tal-Liġi dwar id-dritt preferenzjali, hija ma setgħetx tibbenefika mill-privileġġ stabbilit minn dan l-Artikolu 12.
- 18 Fil-kuntest tar-rikors tagħha quddiem il-Linköpings tingsrätt, L Andersson talbet il-ħlas tas-salarju għax-xahar ta' Diċembru 2008 u parti mix-xahar ta' Jannar 2009 kif ukoll ta' remunerazzjoni matul il-perijodu ta' notifika tat-tkeċċija u somom dovuti għal leave imħallas għal ammont totali ta' SEK 138 240 flimkien mal-interessi legali. Hija sostniet li hija tibbenefika mill-privileġġ stabbilit fl-Artikolu 12 tal-Liġi dwar id-dritt preferenzjali u li s-sitwazzjoni tagħha ma taqax taht is-sitt paragrafu tal-Artikolu 12, għaliex għalkemm kellha sehem sostanzjali minn Linköpings Ridskola,

fid-data tal-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment tagħha, hija ma kellha ebda influwenza kunsiderevoli fuq din il-kumpannija u ma setgħetx tmexxiha.

- 19 F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Linköpings tingsrätt iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel id-domanda preliminari li ġejja lill-Qorti tal-Ġustizzja:

“Dispożizzjoni nazzjonali li teskludi impjegat mill-benefiċċju ta' dritt preferenzjali (privileġġ) minhabba l-fatt li huwa żamm, waħdu jew flimkien mal-qraba tiegħu, sehem sostanzjali tal-impriża jew wettaq influwenza sinjifikattiva [kunsiderevoli] fuq l-attivitajiet tagħha fis-sitt xhur qabel applikazzjoni għal stralc [dikjarazzjoni ta' falliment], tikkonforma mal-Artikolu 10(ċ) tad-Direttiva [...] 80/987 [...]?”

Fuq id-domanda preliminari

- 20 Preliminarjament, għandu jiġi osservat li d-domanda preliminari tirreferi għall-interpretazzjoni tal-Artikolu 10(ċ) tad-Direttiva 80/97 filwaqt li, kif ġustament irrilevaw fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħhom il-konvenuta fil-kawża prinċipali, il-Gvern Spanjol kif ukoll il-Kummissjoni Ewropea, il-leġiżlazzjoni tal-Unjoni rilevanti għall-eżami tal-kawża prinċipali, fid-dawl tal-fatt li fit-23 ta' Diċembru 2008 il-kumpannija inkwistjoni kienet ġiet iddikjarata falluta, hija d-Direttiva 2008/94, li dahlet fis-seħh fis-17 ta' Novembru 2008. Din id-direttiva wettqet kodifikazzjoni tad-Direttiva 80/97 u tinkludi, essenzjalment, l-istess dispożizzjonijiet bħal din tal-aħħar. Għaldaqstant, l-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/94 jirriproduċi l-kontenut, bi kliem identiċi, tal-Artikolu 10(ċ) tad-Direttiva 80/97.

- 21 Għaldaqstant, jehtieg li d-domanda magħmula mill-qorti tar-rinviju tiġi rriformulata fis-sens li hija intiża sabiex jiġi stabbilit jekk l-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/94 għandux jiġi interpretat fis-sens li jipprekludi dispożizzjoni tad-dritt nazzjonali li teskludi lil impjegat mill-benefiċċju tal-garanzija għall-ħlas tal-pretensjonijiet mhux imħallsa tal-impjegati għar-raġuni li huwa kellu, f'ismu jew flimkien ma' qraba viċini, sehem sostanzjali mill-impriża kkonċernata u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha fis-sitt xhur qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment ta' din l-impriża.
- 22 F'dan ir-rigward, għandu jiġi rrilevat li d-Direttiva 2008/94 tistabbilixxi, fl-Artikolu 3 tagħha, obbligu ta' ħlas tal-pretensjonijiet mhux imħallsa tal-impjegati, filwaqt li l-Artikolu 12(ċ) ta' din l-istess direttiva jippermetti lill-Istat Membri li jirrifjutaw jew li jnaqqsu dan l-obbligu fil-każ li l-impjegat ikollu, f'ismu jew flimkien mal-qraba viċini tiegħu, sehem essenzjali mill-impriża jew min-negozju ta' min iħaddem u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq dawn l-attivitajiet.
- 23 L-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/94 ma jsemmi l-ebda terminu li matulu l-pussess ta' sehem essenzjali mill-impriża kkonċernata u influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha kellhom ikunu effettivi sabiex l-imsemmi obbligu ta' ħlas jiġi rrifutat jew imnaqqas. Sabiex jiġi stabbilit jekk din id-dispożizzjoni tipprekludix l-iffissar ta' terminu ta' sitt xhur, kif ipprovdut bil-leġislazzjoni nazzjonali inkwistjoni fil-kawża prinċipali, għandha tiġi eżaminata l-istruttura tal-imsemmija dispożizzjoni u l-għanijiet tagħha.
- 24 F'dan ir-rigward, mill-premessa 7 u mill-Artikolu 12(a) sa (ċ) tad-Direttiva 2008/94 jirrizulta li l-leġiżlatur ma xtaqx jaffettwa l-fakultà tal-Istati Membri li jiffissaw limiti għar-responsabbiltà tal-istituzzjonijiet ta' garanzija f'ċerti każijiet, inkluż f'dawk deskritti fl-imsemmi Artikolu 12(ċ). Dan tal-aħħar huwa bbażat, fost affarijiet oħra, fuq il-preżunzjoni impliċita li impjegat li, fl-istess ħin, kellu sehem essenzjali

fl-impriża kkonċernata u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha jista', għaldaqstant, ikun responsabbli parzjalment għall-insolvenza ta' din l-impriża.

- 25 Madankollu, din il-fakultà għandha tiġi evalwata fid-dawl tal-għan soċjali tad-Direttiva 2008/94 li huwa li jggarantixxi lill-impjegati kollha protezzjoni minima fl-Unjoni Ewropea f'każ ta' insolvenza ta' min iħaddimhom permezz tal-ħlas ta' pretensjonijiet mhux imħallsa li jirriżultaw minn kuntratti jew minn relazzjonijiet ta' xogħol u li jirrigwardaw ir-remunerazzjoni relatata ma' perijodu speċifiku (ara, f'dan is-sens, is-sens, is-sentenza tal-11 ta' Settembru 2003, Walcher, C-201/01, Ġabra p. I-8827, punt 38, u l-ġurisprudenza ċċitata).
- 26 Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja diġà ddeċidiet li l-applikazzjoni ta' regola nazzjonali li għandha l-għan li tevita abbużi ma tistax tippregudika l-effett shiħ u l-applikazzjoni uniformi tad-dispożizzjonijiet tal-Unjoni fl-Istati Membri (sentenza Walcher, iċċitata iktar 'il fuq, punt 37).
- 27 Issa, la l-għan tal-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/4 u lanqas l-għan soċjali ta' din id-direttiva ma huma affettwati minn dispożizzjoni nazzjonali li, kif inhu l-każ fil-kawża prinċipali, tillimita l-kategorija ta' impjegati esklużi mill-benefiċċju tal-garanzija għall-ħlas tal-pretensjonijiet mhux imħallsa lil dawk ta' impjegati li kellhom sehem sostanzjali mill-impriża kkonċernata u eżerċitaw influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha matul il-perijodu ta' sitt xhur qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment ta' din l-impriża. Fil-fatt, f'tali ċirkustanzi, ma jistax jiġi eskluż il-fatt li l-impjegat, li jiġi rriġut il-benefiċċju tal-garanzija, jista' jkun responsabbli għall-insolvenza tal-impriża inkwistjoni.
- 28 Fid-dawl ta' dak li ntqal preċedentement, ir-risposta għad-domanda magħmula għandha tkun li l-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/94 għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix dispożizzjoni tad-dritt nazzjonali li teskludi lil impjegat mill-benefiċċju tal-garanzija għall-ħlas tal-pretensjonijiet mhux imħallsa tal-impjegati

għar-raġuni li huwa kellu, f'ismu jew flimkien ma' qraba viċini, sehem sostanzjali mill-impriża kkonċernata u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha fis-sitt xhur qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment ta' din l-impriża.

Fuq l-ispejjeż

- ²⁹ Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (It-Tmien Awla) taqta' u tiddeċiedi:

L-Artikolu 12(ċ) tad-Direttiva 2008/94 KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat- 22 ta' Ottubru 2008, dwar il-protezzjoni tal-impjegati fil-każ tal-insolvenza ta' min iħaddimhom (Verżjoni kodifikata) għandu jiġi interpretat fis-sens li ma jipprekludix dispożizzjoni tad-dritt nazzjonali li teskludi lil impjegat mill-benefiċċju tal-garanzija għall-ħlas tal-pretensjonijiet mhux imħallsa tal-impjegati għar-raġuni li huwa kellu, f'ismu jew flimkien ma' qraba viċini, sehem sostanzjali mill-impriża kkonċernata u eżerċita influwenza kunsiderevoli fuq l-attivitajiet tagħha fis-sitt xhur qabel l-applikazzjoni għal dikjarazzjoni ta' falliment ta' din l-impriża.

Firem